

Реституція являє собою відшкодування правопорушником матеріального збитку в натурі (повернення неправомірно захопленого майна: того ж самого - конкретні твори мистецтва, транспортні засоби, устаткування заводів та ін.) [5, с. 77].

Різновидом реституції виступає субституція - заміна неправомірно знищеного або ушкодженого майна однорідним майном.

Таким чином, міжнародно-правову відповідальність можна визначити як зобов'язання суб'єкта міжнародного права потерпіти певні обставини негативного характеру внаслідок заподіяння шкоди іншому суб'єкту міжнародного права як у результаті вчинення міжнародного правопорушення, так і в результаті правомірної діяльності.

Цілі відповідальності полягають у такому: утримати потенційного правопорушника від вчинення правопорушення; спонукати правопорушника належним чином виконати свої зобов'язання; забезпечити потерпілому компенсацію за завдану йому матеріальну чи моральну шкоду; вплинути на майбутню поведінку сторін з метою добросовісного виконання ними своїх зобов'язань.

Список використаних джерел

1. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії: підручник / за ред. В.Г. Буткевича. – К., 2002.
2. Конвенция о международной ответственности за ущерб, причиненный космическими объектами, 1972.
3. Лукашук И.И. Международное право. Особенная часть: учебник. – М., 2001.
4. Лукашук И.И. Право международной ответственности. – М.: Волтерс Кулвер, 2004.
5. Міжнародне право / під ред. А.В. Баймуратова. – Донецьк, 2008.
6. Міжнародне публічне право: за ред. Дмітрієва А. І., Муравйова В. І. – К. – 2000. – 560 с.

Ногас Н.

*студент IV курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к. ю. н., доцент кафедри
міжнародного права та європейської інтеграції
Саванець Л.М.*

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ – ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейська комісія була створена в 50-х роках 20-го століття, відповідно до положень установчих договорів (нині ст. 244-250 Лісабонського договору).

Європейська комісія (далі - Комісія) - виконавчий орган Європейського Союзу (далі - ЄС) із штаб - квартирою в Брюсселі, що відповідає за поточну політику Союзу, контролює роботу всіх його органів і управляє власними коштами, та має виняткову законодавчу ініціативу у сфері права ЄС.

Виконавча влада здійснюється за допомогою індивідуальних рішень, зокрема, про конкуренцію і торговельну політику. Основна частина рішень Комісії підлягає затвердженню Радою ЄС або Європейським парламентом.

Комісія представляє інститути ЄС за наднаціональним принципом, що сприяє інтересам ЄС в цілому і утворює противагу інтересам окремих держав - членів. Комісія несе відповідальність тільки перед Європейським парламентом та має стільки членів, скільки існує держав - членів ЄС. З 2004 року кожна державу - члена ЄС представляє комісар, хоча передбачається, що вони представляють інтереси всього Союзу, а не країну походження.

Кожен з членів Комісії відповідає за ту чи іншу сферу, подібно міністрам в уряді. Члени комісії повністю незалежні від власних держав - членів при здійсненні ними своїх функцій. Вони мають статус міжнародних посадових осіб.

Відповідно до положень Лісабонського договору, беручи до уваги результати виборів до Європейського парламенту, Європейська Рада кваліфікованою більшістю голосів обирає кандидата на пост Президента Європейської комісії. Комісія проводить постійні переговори з країнами-кандидатами в ЄС. Голова Європейської Комісії є офіційним «главою» Союзу, представляючи його в міжнародних контактах [4].

Комісія є постійно діючим органом і зазвичай засідає один раз в тиждень (зазвичай в середу). Рішення приймаються простою більшістю голосів, на практиці, однак, часто використовують принцип консенсусу.

Процедура делегування полягає в тому, що Комісія уповноважує одного або кількох членів вжити певних конкретно визначених управлінських рішень. Застосування процедури делегування не знімає з інших комісарів відповідальності за прийняте подібним чином рішення. Необхідно також відзначити, що Комісія до права законодавчої ініціативи удається тільки у тому випадку, якщо проблему не можна вирішити більш ефективно завдяки заходам на рівні місцевої влади, регіону або країни. Цей принцип вирішувати питання на найнижчому можливому рівні називається принципом субсидіарності. Однак, якщо Європейська Комісія прийшла до висновку про необхідність прийняття нового європейського законодавства, вона вносить пропозицію, що, на її думку, найбільш ефективно вирішує проблему і вдовольняє широке коло інтересів. Комісія проводить консультації з експертами, що входять до складу різних комітетів і робочих груп, для з'ясування всіх деталей по суті питання.

Принцип ефективності передбачає однаковий підхід до виконання актів ЄС, прийнятих відповідними інституціями ЄС. Ця вимога тісно пов'язана із координацією діяльності урядів держав - членів Європейською Комісією, ефективності комунікації та якістю діяльності держав - членів на національному, регіональному та місцевому рівнях. Стаття 12 Договору про Європейський Союз передбачає активне сприяння національних парламентів належному функціонуванню ЄС [3].

Розуміючи нові тенденції еволюційного розвитку, Комісія визначила принципи діяльності ЄС в галузі інформації і комунікації. Вони полягають у необхідності формування суспільної думки і підготовці європейської спільноти до усвідомлення реалій інформаційного суспільства; у створенні концепції європейської інформаційної політики та європейського інформаційного права,

у забезпеченні вільного доступу до інформаційних і комунікаційних послуг, впровадженні багатомовності, збереженні національно-культурної самобутності та ідентичності [2].

Порядок формування Європейської Комісії внаслідок набуття чинності Лісабонською угодою не зазнав значних змін. Так, відповідно до ст. 244 Договору про функціонування ЄС члени Комісії відбираються за системою рівноправної ротації між громадянами держав - членів, яку одностайно встановлює Європейська Рада, виходячи з таких принципів:

а) держави-члени обираються на основі строгої рівності в цілях визначення порядку черговості й часу присутності їх громадян у Комісії;

б) за дотримання пункту «а» кожна з Комісій, що змінюють одна одну, формується так, щоб у задовільному ступені відображати демографічний і географічний діапазон усіх держав - членів [1, с. 130].

Комісія влаштовує слухання та постійно публікує «Зелені» і «Білі» книги, прислухається до думки громадянського суспільства та замовляє експертні дослідження, а також напередодні того щоб подати законопроект нерідко безпосередньо радиться з громадянами. Комісія грає важливу роль у сфері конкуренції, а також може заборонити злиття між компаніями, якщо вважає, що це може поставити під загрозу чесну конкуренцію.

Звичайно, було б невірно перебільшувати роль Комісії та приписувати успіхи європейської інтеграції тільки її діяльності. Практика функціонування цього інституту знає чимало помилок. Особливо серйозна політична криза вибухнула в 1999 році, коли проти ряду членів Комісії були висунуті звинувачення у зловживанні владою і фінансових махінаціях.

Результатом стала колективна відставка Комісії на чолі з Сантером, хоча офіційно справу до прийняття резолюції до суду з боку Європейського Парламенту так і не дійшла.

Комісія пропонує фінансування проектів в Україні спрямованих на розвиток потенціалу молоді, максимальна сума гранту 150000 євро. В рамках оголошення конкурсу неприбуткові організації України мають можливість створювати партнерства з організаціями держав - членів ЄС та інших країн, запроваджувати міжнародний обмін, модернізувати навчальні програми.

Отже, Європейська Комісія посідає важливе місце в інституційній системі ЄС також завдяки її монополії на законодавчу ініціативу, яка збереглася й після набуття чинності Лісабонською угодою про реформу (параграф 2 ст. 17 Договору про ЄС), а також наділена значними повноваженнями у сфері розробки вторинного законодавства, здійснення спільної політики Європейського Союзу, контролю за дотриманням права ЄС.

Список використаних джерел

1. Бережна К.В. Європейська комісія в інституційному механізмі Європейського Союзу / К.В. Бережна // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції : збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 6. – С. 126-131.

2. Забара І.М. Правові аспекти співробітництва України з Європейським Союзом у розвитку інформаційного суспільства / І.М. Забава // Журнал європейського і порівняльного права. – 2016. – Вип.3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/download/2977/2670

3. Шевчук Б. засади функціонування Європейського Союзу / Б.Шевчук // Ефективність державного управління. Збірник наукових праць. – 2015. – Вип.44

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_44/fail/ch_1/4.pdf

4. Договір по Європейському Союзі / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029

Оздосва С.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., ст. викладач кафедри
міжнародного права та європейської інтеграції ТНЕУ
Кравчук М.Ю.*

ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ЗАВОРУШЕНЬ В СЕРЕДИНІ КРАЇНИ

У наш час доктрина сучасного міжнародного гуманітарного права сформулювала два основні підходи до дослідження випадків порушення внутрішнього порядку й виникнення обстановки внутрішньої напруженості. Перший підхід полягає лише у вивченні цих явищ, детальному аналізі їх понять, ознак і сутності та їх відмежуванні від збройного конфлікту. Другий підхід, на противагу першому, – в дослідженні «від протилежного». Він характеризується вивченням збройного конфлікту та його відмежуванням від цих явищ.

Що ж до першого підходу, то, на думку М. Беджауї, фахівці говорять про внутрішні заворушення, коли в умовах відсутності збройного конфлікту держава застосовує силу з метою збереження або відновлення правопорядку й законності, а про внутрішню напруженість, коли в умовах відсутності внутрішніх заворушень вона вдається до превентивного застосування сили з метою збереження миру й законності. У свою чергу, А. Ейде зводить «внутрішні заворушення» та «ситуації внутрішньої напруженості» в одне ідентичне поняття і пропонує під ними розуміти всі конфліктні ситуації всередині тієї чи іншої держави, досить серйозні, в плані породження гострих гуманітарних проблем, особливо в силу того, що вони призводять до фізичного насильства й обмеження волі, незалежно від того, використовуються збройні сили чи ні. На нашу думку, абсолютно справедливим під час визначення «внутрішніх заворушень і напруження» є виокремлення «гуманітарного» критерію. Проте, варто погодитися з думкою А.Ф. Кастро, який говорить про необхідність розмежування цих понять. Водночас їх відмінності є досить умовними, а «межі» для виокремлення зазвичай дуже важко провести [5, с. 36].

Сьогодні в рамках досліджень, що присвячуються проблемі випадків порушення внутрішнього порядку й виникнення обстановки внутрішньої напруженості, найчастіше за все не дотримуються два основні питання.

По-перше, в який момент та чи інша ситуація вже не відповідає умовам підтримки внутрішнього правопорядку й переростає в збройний конфлікт, тобто з якого саме моменту подібні внутрішні заворушення стають збройним